

LA SARDANA A TORROELLA

PER JOSEP CASTELLS.

V.

Si bé l'empresa del Llibre de Festa Major d'enguany ha passat a noves mans, no hem pas volgut deixar de col·laborar a una obra tan simpàtica per mitjà de la qual hom veu compendiada la història contemporània de la nostra estimada vila en ço que té de més tradicional i característic.

* * *

En nostre petit ensaig referent a l'aportació de Torroella al conreu de la sardana hem tractat ja gairebé tots els aspectes; des de la tasca precursora de Pardas, col·laborador de Pep Ventura, passant per l'avi Barretó, per Pere Rigau i per "La Lira", fins arribar al moment actual auriolat pel prestigi màxim de la nostra cobla "Els Montgrins".

* * *

Per a poder continuar inventariant totes les valors de la primera època sardanística, ens cal remoure altra vegada el pòsit vuitcentista retornant a les darreries del contrapàs. Ens resten pocs testimonis vivents i és qüestió d'aprofitar-los. A tal fi, dies enrera vam encaminar els nostres passos a una popular taberna, on en caure la tarda, se reuneixen uns quants vellets de pura raça amb el cor ple de records i de cançons evocadores.

La nostra visita despertà una viva curiositat; els ulls dels simpàtics vellets s'espavilaren i les llengües abundants i parladores començaren a "trencar atmetlles" amb tal empena i fruïció que les paraules d'uns s'estalonaven amb les de'ls altres.

—Poc a poc, amics. I anem a pams. Veïam; vos...

El més vell de la colla, home ample, sapat, de llavis molçuts i cara de gabaig, color de préssec, i amb una barretina al cap més vermella que la cresta d'un pollastre, respongué:

—Uli, minyó, aquells temps! Si haguesses vist en Joan de l'Horta d'en Pla, i l'avi Miret i l'àvia Manca (1) marcant el contrapàs, us hauria caigut la baba. Eren els reis de la plaça; ja ho podeu fer constar així.

—Ah, si, minyó; llavors el contrapàs ja nomès es ballava pel carnaval, abans de començar les sardanes.

—Si el cantàvem? Ja ho crec, minyó. N'hi havia un de molt sabut que feia:

Contrapàs botella, botella,

Contrapàs botella Botàs.

Però, més que el conegut contrapàs, ara que hi som posats, ens plau de transcriure aquesta cançoneta que serà per molts —com ha estat per nosaltres— una llaminadura.

Tres pomeretes tinc a l'hort

Que'm voltegen, que'm voltegen.

Tres pomeretes tinc a l'hort

Que'm voltegen de per tot.

(1) L'àvia Manca era l'Anna Passarrius, àvia del nostre amic Peret Barrancot.

Qui el ballarà, Manuel, saltar?
La Pauleta, la Pauleta.
Qui el ballarà, Manuel, saltar?
La Pauleta i el vitrac.

El vitrac diu que té son,
La Pauleta, la Pauleta.
Si el vitrac diu que té son,
La Pauleta s'hi adorm.

* * *

El contrapàs va desaparèixer dels nostres costums. Amb l'imperi de la sardana llarga la fama dels nostres contrapassistes vingué continuada per una nova generació tant o més coratjosa i ferrenya. La colla d'en Josep Ramió, d'en Joanet Marca, d'en Miquel Litró, d'en Ramonet Sereno, d'en Joanet Brenilla, d'en Papet Xin, d'en Mero Maset i d'en Pep Salamià, feia furor a tot arreu. Aquests braus balladors no en deixaven ni una. Es presentaven a la plaça arrogants i desafiadors; i quan s'enfrontaven amb llurs competidors: en Marquès de La Bisbal; en Janoher i en Turró de Fonteta; en Fort i en Carandell de Pals; i sobretot, en Gres i la seva filla, de Sant Pere Pescador, la festa solia acabar a garrotades.

Poc a poc s'esvaï aquest ambient carregat com un núvol de tempesta, i la nostra dansa nacional devingué un art seriós, ponderat i germanívol.

La sardana traspassà els seus límits naturals de l'Empordà i de la Selva; i un dia a Barcelona, i l'altre a Sabadell, i a Tarrassa, i a Mataró, i més tard als pobles de Tarragona i Lleida, es formen nuclis de catalans predestinats a ésser els més fermes devots i propagadors de la sardana. Vegeu sinó l'estol d'organitzacions actuals aplegades sota el nom suggestiu de "Els amics de la Sardana".

En contrast amb aquesta abrivada ultra comarcal, a l'Empordà i a la Selva decendia el nivell de l'afició. A Torroella, però, va durar molt temps encara l'actuació ferma de la joventut, gràcies al capdillatge d'un jove inquiet, dotat d'un temperament musical heretat sens dubte dels seus ascendents; ens referim a l'amic Joan Tauler Rigau.

La tasca de Tauler en profit de la sardana és altament meritòria. Ell fou qui organitzà els primers grups de sardanistes preparant-los per a prendre part en diversos concursos, distingint-se sempre diis grups, pel seu ritme segur, per la seva gravetat i pel seu encert en comptar i repartir les sardanes més revesses.

Finalment l'amic Tauler, va donar a l'estampa un tractat per a ballar la sardana. Tenim a les mans aquest llibret, que du per títol "Art de Ballar la Sardana" el qual fou editat per la tipografia "L'Avenç" de Barcelona, l'any 1907. L'autor va distribuir el seu treball, obeint a la descripció d'aquests anunciats a guisa de subtítols:

EXPLICACIO DE LA SARDANA LLARGA. MANERA DE COMPTAR I BALLAR UNA SARDANA. MANERA DE REPARTIR UNA SARDANA. MANERA DE FER LA REPARTICIO DE 4. REPARTICIO DE 6 I DE 2. REPARTICIO DE 7 I DE 3. REPARTICIO DE 9 i de 5. REGLES QUE A DE TENIR PRESENT UN SARDANAIRE. MANERA DE COMPTAR UNA SARDANA DE MAL

:- :- :- T R E U R E . :- :- :-

Valora aquest llibret un pròleg interessantíssim del nostre admirat bibliòfil Jaume Massó Torrens. En dues planes nomès, l'il·lustre escriptor, tant de casa, tant nostre, tant torroellenc, defineix, o més ben dit, plasma tot l'encís de la sardana i ja preveu que *dia vindrà que la noble dansa hautà guanyat totes les terres de llengua catalana*.

Voldríem disposar de prou espai per a reproduir íntegrament aquest deliciós pròleg. Privats de fer-ho, acontentem-nos amb aquest simple fragment: "Per això que, servada i mantinguda a l'Empordà la Sardana, al solidar-se i fer-se fort el Renaixement català, calia a tot Catalunya un ball na-

cional; convenia, per a celebrar la reconquesta de la nostra pròpia llengua, una dansa victoriosa; per això que la Sardana s'escampa i guanya cada dia una comarca nova on no era d'usança".

* * *

Dies enrera, des de les planes d'EMPORION, tractant aquest mateix tema, ens lamentàvem de la crisi espiritual de la nostra joventut, i evocàvem aquelles solemnes ballades que aplegaven i movien les multituds de poble en poble i de comarca en comarca. Aquesta manca d'amor a les tradicions, en el fons, no és altra cosa que una minva de catalanitat malgrat al dretisme i l'esquerrisme exacerbats que es cobreix comodament amb la bandera de les quatre barres. Però, així i tot, no ens sentim pas escèptics ni desconfiats. Dia vindrà —com diu l'il·lustre escriptor— que no solament la sardana, sinò totes les manifestacions, totes les virtuds espirituals del nostre poble, reviuran el seu esplendor; i aleshores, Catalunya, amb Estatut o sense Estatut, serà per damunt de tot la veritable Pàtria dels catalans.

